

ACÉLSZÖRNYEK A STARTNÁL

„Kiugrik a 11 acélszörny” – tudósított az első hazai Grand Prix rajtjáról a *Friss Ujság* szerzője 1936 júniusában. A nemzetközi futamnak a Népliget adott otthont, ahol egy öt kilométer hosszú, hajtűkanyarokkal teli pályáját alakították ki. A tizenegy induló közül csupán hét ért célba. A több mint két órán át tartó, fordulatokkal teli eseményt több tízezen követték a helyszínen.

◆ A NEPCSI

A Népliget közel százharminc hektáros területével ma a főváros legnagyobb közparkja, de egészen a XIX. századig homokbánya volt a helyén. Innen – sokak bosszúságára – könnyűszerrel repítette a szél a homoszemcséket a városba. A probléma megoldására 1855-ben akácfaakat ültettek a területre, egy évtizeddel később pedig felmerült egy park kialakításának ötlete is. Platánokat, hársakat, juharfaakat és kőriseket telepítettek ide, amelyeknek lombjai alatt az 1910-es években már pezsgett az élet. Valóságos vigalmi negyed született, többek között mozi, vendéglő, körhinta, bábszínház és Közép-Európa akkori leghosszabb hullámvasútja várta a szórakozni vágyókat. A pesti szlengben hamarosan már csak Nepcsi néven emlegették a parkot, amelyet az 1930-as években ligetté alakítottak át Ráde Károly tervei szerint: sétányokat építettek ki, és ekkor létesült az autóversenypálya is. A II. világháború után az államosítás során egymás után zárták be a Népliget szórakozóhelyeit, egyre kevesebb figyelem és erőforrás jutott a parkra, bár még 1977-ben itt építették fel a negyven éven át működő Planetáriumot.

KANYAROK SZORÍTÁSÁBAN

A Királyi Magyar Automobil Club (KMAC) 1935-ben kapta meg a jogot arra, hogy Budapesten rendezze meg az 1936-os Grand Prix-t, az év tizenharmadik megméretését. A június 18-a és 21-e között zajló futam pontversenyen kívül zajlott, akkoriban csupán négy: a Monacói, a Svájci, a Német és az Olasz Nagydíj eredménye alapján hirdettek győztest. A KMAC szervezői a Népligetbe álmodták meg a versenypályát, amelynek kialakítása tavasszal vette kezdetét. Az öt kilométer hosszú útvonalat huszonnégy kanyar nehezítette, a pályán csupán hét-százötven méternyi egyenes szakasz várta a pilótákat. „Miután a verseny távolsága 250 kilométer, minden versenyzőnek ötvenszer kell a pályát megkerülnie. A győzelemhez ez még magában nem elegendő. A szabályzat előírja, hogy győztesnek csak az a versenyző számíthat, és díjra is csak olyan tarthat igényt, aki az előírt, ötven kört maximálisan három óra alatt befutja” – írta Az Ujság 1936-os száma.

Nem csupán versenypálya kialakítására volt szükség, hanem infrastruktúra létrehozására is.

A felvétel az első ízben megrendezett Magyar Automobil Grand Prix alkalmával készült. A rajtrácson az Auto Union versenyautói, első helyről 16-os számmal Bernd Rosemeyer, a második pozícióból 12-es számmal Hans Stuck rajtol. Budapest, 1936

A helyszínen tizenöt kilométernyi kerítést, húsz kilométernyi telefonhálózatot építettek ki, emellett húsz hangszórót szereltek fel, hogy folyamatosan tájékoztathassák a közönséget a verseny állásáról. A szervezők tribünöket is építettek, a veszélyesnek ítélt kanyarokban pedig hatezer homokzsák védte a nézőket. Minden versenyző saját depót kapott, a sajtónak külön páholyt alakítottak ki, sőt még postai szolgáltatás is rendelkezésre állt. A rajt-cél vonalnál időmérő torony gondoskodott a pontos eredmények meghatározásáról. Az előkészületekben és a lebonyolításban kétezer-ötszáz ember vett részt.

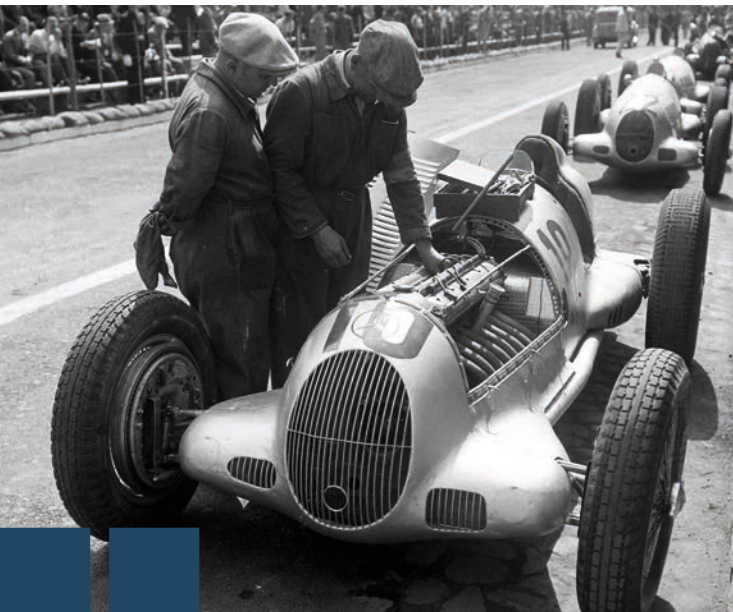
MINTHA „ÁGYÚBÓL LŐTTÉK VOLNA KI”

A pontversenyen kívüli futamokon bárki indulhatott, persze csak akkor, ha volt arra alkalmas járműve. Nem csupán a dicsőség, de a pénznyeremény is motiválta a versenyzőket, az első öt helyezettet díjazták, míg a nyertes tízezer, a második helyezett hat-, a harmadik pedig háromezer pengőt tehetett zsebre. A korábbi évekkel ellentétben 1936-ban már bármilyen hengerűrtartalmú

autóval versenybe lehetett szállni. Az Auto Union, az Alfa Romeo és a Mercedes-Benz ki is használta ezt a lehetőséget, és három-négyezer köbcentis járműveket építettek. Azonban azt előírták, hogy „a jármű teljesen felszerelve, normális üzemanyagával együtt nem lehet 750 kilogrammnál súlyosabb. Kimondja a szabályzat azt is, hogy a versenygépen csak egy személy ülhet. (...) Voltak, akik elő akarták írni azt is, hogy a versenyautóknak milyen üzemanyagot szabad használniuk. Ez a felvétel azonban nem bírta a többség tetszését elnyerni, úgyhogy egyelőre az a helyzet, hogy mindenki olyan üzemanyagot használ, amilyent akar” – derül ki Az Ujság 1936-os számából.

A verseny 1936. június 21-én pontban fél 11-kor vette kezdetét: „tizenegy piros, vagy ezüstsínű, alacsony, keskeny, rettenetes erejű autó állt párosával egymás mögött. A versenyzők fejükre húzták bukósisakhoz hasonló sapkájukat, a 600–700 lóerős gépek bömbölni kezdtek” – tudósított a helyszínről a Friss Ujság.

Az Auto Union, a Mercedes-Benz, az Alfa Romeo, a Maserati és a Ford Spezial indulói között voltak a kor legismertebb autóversenyzői, többek között Rudolf Caracciola, Bernd Rosemeyer és Tazio Nuvolari is.

A pontversenyen kívüli futamokon bárki indulhatott, persze csak akkor, ha volt arra alkalmas járműve. Nem csupán a dicsőség, de a pénznyeremény is motiválta a versenyzőket.

„A nagyhírű németek fehér ballonselyem overall-ban, két szemüveggel helyezkedtek el gépeik mellett, amelyeknek óriási gumijai nem egy autóbust is megszegyenítenek. A latin népek fiai, rövidujjú, nyitott nyakú könnyűnyári ingben jelentek meg a startnál. Minden képzeletet felülmúlt az a dübörgés, amivel a sivító, zúgó, zengő, vijjogó motorok a begyújtás percében indulásra készülődtek. Amikor eldördült az indulást jelző mozsár, az egész mezőny úgy robbant el az egyenesben álló nézők előtt, mintha a kocsikat is ágyúból lőtték volna ki” – adta hírül Az Est 1936-os június 27-i száma. A két óra és tizennégy percnyi izgalom után az Alfa Romeo versenyzője, az olasz Tazio Nuvolari ért célba, több mint tizennégy percet verve a második helyezett, német Rosemeyerre – aki a pontverseny alapján az 1936-os év győztese lett. Hartmann László, a II. világháború előtti időszak legsikeresebb magyar pilótája Maseratijával a hetedik helyen végzett.

A futamra egyes források szerint több mint száz-, mások szerint megközelítőleg ötvenezer ember volt kíváncsi. A résztvevő országok nagykövetei, a hazai autósport fontosabb szereplői mellett a nézők közt foglalt helyet *Horthy Miklós* is. A szervezők arra készültek, hogy mintegy százezer jegyet tudnak értékesíteni, azonban végül csak harmincezer jegy ára került a KMAC kasszájába. A jegyeket elővételben másfél, a helyszínen két pengőért lehetett megvásárolni. A szervezők még kezdetben arra számítottak, hogy a száznegyvenezer pengős bekerülési költség megtérül, azonban sokak megdöbbenésére az esemény százezer pengő veszteséggel zárult. Az anyagi bukás olyannyira felkorbácsolta a kedélyeket, hogy még rendőrségi nyomozást is indítottak, végül megállapították, hogy valóban csak harmincezer jegy kelt el, és vélhetően a többi néző anélkül jutott be a futamra.

A PÁLYA ALKONYA

Az eredeti tervek szerint az 1936-os Magyar Nagydíjat továbbiak követték volna, de a II. világháború ezt már nem tette lehetővé, ebben az időben a nemzetközi autóversenyzés fejlődése is megtorpant. A népligetű pályára ennek ellenére nem maradt kihasználatlanul, egészen az 1970-es évekig autó- és motorversenyek helyszínéül szolgált. A technológiai fejlődéssel, a gyorsabb és erősebb járművekkel a futamok egyre veszélyesebbé váltak nemcsak a versenyzők, hanem a nézők számára is. Például 1964-ben egy Wartburg sodródott a közönség közé, öt embert súlyosan megsebesítve. A hetvenes évek elejétől már csak tanulóvezetők látogatták a pályát, így a versenyzők végképp kiszorultak. A problémáról az emigráns amerikai magyar lap, a New Yorki Magyar Élet újságírója 1975-ben így írt: „A legégetőbb gond tehát a magyar autósport háza táján az, hogy nincs pálya. (...) A mai sebességek mellett a biztonsági előírások olyan szigorúak, hogy egy versenyhez a Népliget feléről ki kellene irtani a fákat, leszedni a villanyoszlopokat és átépíteni az úttestet.”

Az új pályára, vagyis a Hungaroringre egészen 1986-ig kellett várni, amelynél még ebben az évben Formula-1-es futamot rendeztek. Az esemény a világ legrangosabb autósportjának 1950 óta tartó történetéből is kiemelkedik, hiszen ez volt az első olyan verseny, amelyet a vasfüggöny mögött szerveztek. Az augusztus 10-én – mintegy kétszázezer néző jelenlétében – tartott futamot Nelson Piquet nyerte meg Ayrton Senna és Nigel Mansell előtt. ♦

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

Közös ügyünk a zöldenergia

Mondja el véleményét Ön is!

zoldenergia.kormany.hu

Húsvétvasárnap Nagytarcsán, 2018

KÉP ÉS SZÖVEG –
MOHOS ZSÓFIA

A népviselet napja

Hrágyel Dóra az ötletgazdája annak a kezdeményezésnek, amely 2015 óta a magyar kultúrához kapcsolódó közös értékeinkre, a népviseletek sokszínűségére és szépségére hívja fel a figyelmet. Már közel tíz esztendeje a népviselet napjaként tartjuk számon április 24-ét.

Sokác asszony borotvált selyemanyagból készült kötényben, Monostorszeg, Vajdaság, 2023

Menyasszonyi viselet, Mogyoród, 2023

A rozmaring a hűség, az alma a termékenység jelképe, Nagytarcsa, 2022

Erzsi néni és a deliny szoknyák, Kupuszina, Vajdaság, 2021

◆ E jeles esemény, amely kezdetben *Egy nap népviseletben* néven indult, ma már országhatárokon túl is ismert, és ilyenkor idősek és fiatalok öltik magukra őseik darabjait. A népviselet eredeti rendeltetései közül a legerősebb a közösséghez tartozás kifejezése. A világháló révén pedig – Argentínától Ausztráliáig – bárki részesülhet ebben az élményben.

A népviselet nem csak egy jelmez, nem csak külsőség. A népviselet mesél. Gyerekkoromban Palócföld egyik kicsi zsákfalujában gyakran végignéztem, ahogy a szentmise után együtt ballagnak az utcán az asszonyok. Szerettem nézni ringó szoknyájukat, hallgatni a meséket. A deliny szoknyák ráncai ezernyi történetet rejtenek. Elnehezült szövetek hangja muzsikál táncról, örömről, gyászról. Százéves hímzett kötények, hatvanéves brokátszoknyák kerülnek elő a szekrényekből. Az egyes darabokról leolvashatjuk viselőjének korát, családi állapotát, azt, hogy az év melyik szakaszában járunk, vagy hogy az adott személy gyászol-e éppen. Nem véletlenül szól a mondás: „bekötik a fejét”, hiszen egy házas asszony a lakodalom után fedetlen fővel már nem járhatott.

A legtöbb településen különböző módon és változatos elnevezésekkel illetik a viseleti darabokat:

Nógrádsipeken a gyöngyökkel díszített főkötő neve tutri, míg a fekete posztókabátot a Pest környéki falvakban kacabajának, a Sárközben bajkónak nevezik. Az azonos korban elérhető anyagokat különféle módokon használták fel: a Franciaországból importált borotvált selyemből szoknyák, kötények, néhol – például a Vajdaságban – fityulák is készültek. Ugyanígy a török rózsás anyagból, amelyet pipi karton kendőnek, „cic” kendőnek is hívtak egyes helyeken.

Ma is élnek olyan asszonyok, akik minden napjukat bőszojnyában töltik, a fejüket kendővel kötik be. Számtalanszor kérdeztem meg közülük többektől, miért nem „vetkőztek ki”, tették le a viseletet életük során. Különféle válaszokat kaptam: „Ez a praktikus, hiszen egész életemben csak a földeken dolgoztam, és templomba jártam, oda meg nagyon passzol ez a parasztruha.” Aztán egy másik asszony azt mesélte: „Fiatalasszonykoromra már annyi ruhám volt – és még örököltem is hozzá édesanyámtól –, ami egy egész életen át kiszolgált.” Miközben először öltöztetett vasalt szoknyába a nyolcvannégy éves Maris néni a Vajdaságban, arra gondoltam: ha beleszülettem volna, bizony én sem fordulnék el soha a viseletemtől. ◆

Szüreti felvonulás Rimócon, 2023

Húsvétvasárnap Rimócon, 2023

Nagytarcsai asszony a piacon, Budapest, 2023

SZÖVEG –
NÉMETH VÁNYI KLÁRI

A „huncut asszony” igézetében

Kora tavaszi napsütésben fürdött a falu, amikor megérkeztem a templom mellett megbújó hófehér parasztházba. A ház falát díszítő matyó tulipánmotívumról egyből megismertem *Katrics Krisztina* dizájnjer otthonát. Több mint tíz éve annak, hogy először találkoztunk egy kiállításon. Azóta az Örökség Alkotóműhely, amelynek a vezetője, átlépte hazánk határait. Európa számos országában, még Japánban is viselik Krisztina – a matyó hímzésvilág által inspirált – öltözékeit, kiegészítőit. Nem véletlenül hasonlítja a dizájnjer a mezőkövesdi díszítőművészeti örökséget egy huncut asszonyhoz, aki delejes erővel vonz másokat.

◆ A parasztház magába zárja az időt, a szobában búbos kemence. „Életemnek azt a szakaszát őrzi ez a kis ház, amikor az egyszerűséget választottuk követendő útnak, én pedig vissza szerettem volna lépni a múltba. Őshonos magyar állatokat tartottunk, kenyeret sütöttem. Aztán rájöttem, hogy ez zsákutca, hiszen nem kell a múltban élnem ahhoz, hogy az identitásomat megőrizhessem. Az igazi harmónia az, ha az életünkbe úgy építjük be a régi időket, hogy egyúttal meg is haladjuk őket. A technika fejlődése – mind azokkal a könnyítő körülményekkel, hogy kinyitjuk a csapot, és folyik a meleg víz, van fűtés, villany – csak segítségünkre szolgál, és egy sokkal kényelmesebb létet biztosít. Ezek nem ördögtől való dolgok. Becsülöm a régiek nehéz, sokszor küzdelmes életét, de tudom, hogy a XXI. század gyermekei már egy másik korszakban vívják harcaikat. Ma már nem használom a búbos kemencéimet sem. Arra vagyok hivatott, hogy a múltat beépítsem a jelenbe, amit így élhető, gyakorlatias formában át tudok vinni a jövőbe. A személyiségfejlődés egy folyamat, amelyben vannak zsákutcák, rossz döntések, visszaesések is, mindezek ellenére a fejlődés a cél” – emlékezik vissza életének korábbi szakaszára a tervező.

Katrics Krisztina az édesapjától, aki Munkácson született régi, polgári családban, örökölte a hagyományok és a múlt tiszteletét. „Trianon kitörölhetetlen nyomot hagyott édesapámban. Én már Egerben láttam meg a napvilágot, de az egész gyermekkoromat átjárta az a finom hazaszeretet, amelyet a szüleimtől kaptam. A nemzeti kultúra a kezdetektől az életem meghatározó része.”

Ha valaki Matyóföld közelében cseperedik fel, azt óhatatlanul magába szippantja az évszázados hímzés világa. Matyóföld három falut ölel fel: Mezőkövesdet, Tardot és Szentistvánt.

Az igazi harmónia az, ha az életünkbe úgy építjük be a régi időket, hogy egyúttal meg is haladjuk őket.

Krisztinát mindig érdekelte az öltözködés, és a vállalkozói lét sem állt távol tőle. Sokoldalú kreativitása, az üzleti életben szerzett tapasztalatai hasznára váltak, amikor eljött az ideje annak, hogy a saját útjára lépjen. „Mezőkövesden nyitottam egy nőruha-boltot. A városban a fűből, a fából, a házakból, a falakból is árad a valaha itt élt és ma is élő hihetetlenül erős, kreatív íróasszonyok hagyománya. Itt minden a hímzésről szól, mindenki ezzel foglalkozik. Ott ültem ebben az inspiratív energiában, és amikor éppen nem voltak nálam vevők, előadásokat hallgattam a magyar kultúráról. Megfogott a matyó-hímzés hangulata, szépsége. Később értettem meg a matyó díszítőművészet szakrális jelentéstartalmát. Az Örökség Alkotóműhely indulásának pedig egészen egyszerű a története. Megkívántam magamnak egy matyó hímzéssel díszített blúzt, de sehol nem találtam olyat, amely megfelelt volna az elképzeléseimnek. A klasszikus, kis behúzott blúzok egyáltalán nem álltak jól. Bárhogy is nézgettem magamnak bennük, sehol sem tetszett a látvány, ezért terveztem magamnak egyet. De teljesen új fazon: kicsit frissebbet, modernebbet, amit aztán másfajta matyó színezéssel díszítettem. Nagy sikere lett, jöttek a megkeresések, hogy tervezek ilyeneket eladásra is. Fellelkésedtem. Ez volt a kezdet, de elég rögzös utat kellett bejárnom az Örökség Alkotóműhelyért, hiszen kaptam bántást, és volt részem rosszindulatú megjegyzésekben. A teremtő akarata, a Gondviselés és a saját dacosságom a pályán tartottak. Mindig kaptam valakitől buzdítást, támogatást.”

Krisztina határozottan kijelenti, hogy nem hivatott arra, hogy a matyó népművészetről beszéljen, hiszen ő nem népművész és nem is néprajztudós. Sok elméleti ismerettel rendelkezik, mégis inkább a gyakorlat híve. Inkább megmutatja, hogy miképp lehet megújítani egy több száz éves mintakincset úgy, hogy az a mai öltözködéskultúrában is élő legyen. „Számítalan kézműves technika megszűnt létezni, amikor az utolsó ember, aki ennek a birtokában volt, elköltözött ebből a világból, és a tudását magával vitte a sírba. Pontosan azért hívjuk segítségül a digitális technikát, hogy megmentsük a régi matyó íróasszonyok mintakincsét az enyészettől.”

Krisztina elárulja, annak ellenére, hogy tud drukkolni (a drukkolás: a kézimunka alapanyagára a mintát festékkel felviszik, előnyomják), és vannak olyan megrendelők, akik ragaszkodnak a kézi hímzéshez, a vásárlók kilencvenöt százaléka a professzionális, gépi hímzést választja, mivel a gép milliós öltésszámokkal, gyönyörű színekkel dolgozik, ezért egészen más hatást kelt az anyagon, mint a kézi.

Az Örökség Alkotóműhely öltözékei között találhatunk egyszerűbb, mindennapi viseleteket, esküvői ruhákat vagy elegáns darabokat különböző protokolleseményekre. Mindezek bőrbarát, természetes, kényelmes, könnyen tisztán tartható anyagokból készülnek. A tervező selyemre, bársonyra, pamutra, gyapjúra helyezi fel a mintákat. Katrics Krisztina öltözékeiben hű a matyó mintakincshez, ellenben a minta felhelyezés és a színezés formabontó. A dizájn kedvenc színei közé tartoznak a mohazöld és a fáradtbordó árnyalatai. „Nem a klasszikus hatvanas-hetvenes évekbeli matyó színvilágot használom, hanem a saját esztétikai érzékemre hallgatok. Inkább a húszas-harmincas évek matyó mintáinak színeivel, illetve saját színkombinációkkal dolgozom. Utóbbiak nagyon kedvesek a mai szemnek, és a viselhetőség szempontjából is előnyösebbek.”

A matyó mintakincs motívumai különböző jelentésekkel bírnak. A dizájn ezért is bánik óvatosan a lefelé tartó mintákkal, hiszen azok az öregedést, az elmúlást szimbolizálják.

„Nagyon sok esetben beszédes a minta. Például egy tulipán mindig magában rejtja a nőiesség, a termékenység finom szimbólumait.” Krisztina érdekességként megosztja velem, hogy a múlt rendszer ateizmussal átitatott évtizedeiben a szakrális mintakincset az íróasszonyok úgy tudták megőrizni és életben tartani, hogy sokszor negatív nevekkel látták el azokat: csúnyamintának vagy ördögmintának keresztelték. „Én az ördögmintát egy Boldogasszony-koronával díszített gyönyörű szép tulipánnak értelmezem” – mondja a tervező.

A magyar népművészet mintakincs közkinccs, amelyet nem lehet kisajátítani. Elődeink örökségéhez nem szabad csak tudományos vagy egy adott pillanatot rögzítő, merev hagyományörző szemlélettel közelítenünk. A különböző korok, évtizedek gyermekei más és más esztétikai igényeket fogalmaznak meg egy-egy öltözéssel, díszítéssel kapcsolatban. Az Örökség Alkotóműhelynek sikerült felpezsdítenie az évszázados matyó népi díszítőművészet világát. Ezzel a régi íróasszonyok is elégedettek lehetnek, ha letekintek egy kicsit a matyó-mennyországba. ♦

Csábító szenvedély és féktelen érzelmek:

Carmen a Budapesti Operettszínházban!

Frank Wildhorn musicaljét, a *Carment* április 19-én mutatják be a Budapesti Operettszínházban. Az örök nő szenvedélyességét középpontba állító darab először kerül színre Magyarországon.

♦ A hazai ősbemutatót Orbán János Dénes Kossuth-díjas drámaíró, műfordító magyar fordításával és dalszövegeivel, Homonnay Zolt Jászai Mari-díjas, Honthy-díjas színházi alkotó rendezésében láthatja a közönség. Frank Wildhorn darabjának alapja Prosper Mérimée, a legendás francia novelista és regényíró Carmen című elbeszélése. A rendező koncepciója szerint az előadás a nő évezredek óta örök, csábító szenvedélyességét, valamint a férfi és a nő ösztönös, csilláphatatlan vonzalmát kívánja bemutatni XXI. századi, extravagáns környezetben. A musical története szerint, egy spanyol kisvárosban eljegyzést tartanak: Mayor Mendoza, a helyi polgármester férjhez adja a lányát, Katarinát, José Riverához. Az esemény váratlan fordulatot vesz, amikor megérkezik Carmennel az élen egy cirkuszi vándortársulat. A forróvérű, féktelen természetű lány megbolondítja José, a férfi pedig képes érte feladni addigi életét.

A rendező a próbákon rávilágított a színpadi történéseket szervező erő sorsszerűségére; sosem tudhatjuk, terveinket mikor és hol húzza keresztül a végzet. A Budapesti Operettszínház új, hazai ősbemutatójának fókuszában a cirkusz mint műfaj és színpadi környezet áll. A Carmenben organikus egységként kel életre a cirkusz és a musical műfajának szimbiózisa. A produkcióban nagy jelentőséggel bírnak a spanyol zenei hatások, az előadásban Luis Eduardo Castagno gitárművész is hallható lesz. A darab drámai története arra inspirálja a nézőket, hogy felfejtsék annak mélyebb rétegeit; lehangoló zenéje és káprázatos látványvilága a fiatalabb generációt is elcsábítja. A színház sztárjai és fiatal tehetségei garantálják, hogy önfelelt szórakozásban lesz része minden korosztálynak, amikor ellátogatnak a Budapesti Operettszínházba. ♦

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
#JÓÉJTPUSZI

Szórözés

◆ Azt kérded, mi, hívők
miért mindig a bűn körül pörgünk?
Minek annyit szórózni rajta, ha valaki próbál
alapból jó ember lenni, nem ártani másnak?
Meg nem úgy van, hogy aki hívő lesz, megtisztul,
azután többé nincs dolga a bűnnel?
Vagy akkor mire jó egyáltalán a megtérés?
Jó kis kérdések.
Tudod, az életünk is folyamat,
a bűneinkkel való viaskodásunk is folyamat...
Mit tegyünk, miután levetkőztük a bűnös
énünket?
Vetkőzzük le újra, mert a bűnök
emitt-amott visszamásznak,
amint egy kicsit nem figyelünk.
Olyan ez, mint azt kérdezni:
aki kigyúrta magát izmosra, mit tegyen?
Nos, gyúrjon tovább, hogy izmos is maradjon.
Hát aki lefogyott, mit tegyen?
Vigyázzon tovább, mit eszik,
mennyit mozog, hogy sovány is maradjon...
Amúgy meg bizony van szórözés
a bűnnel, és érdemes is foglalkozni vele.
A baj ott kezdődik, ha többet foglalkozom
vele, mint amennyit Istennel...
Például, ha szerelmes vagyok,
mi számít bűnnek a kedvesem szemében?
Mondjuk, ha szándékosan nem keresem,
nem szánok rá időt.

Ha rideg vagyok hozzá,
ha beszólogatok neki,
ha direkt bosszantom.
Ha mással flörtölök vagy félrelépek.
Ha ártok magamnak, ha tönkreteszem magamat.
Ha valaki elköteleződött a szerelme mellett,
de sosincs vele vagy gyakran megbántja,
akkor igenis bűnt követ el ellene.
Nevezzük finomkodva hibának?
Az min változtat?
Lehet szépíteni a dolgot,
attól nem esik neki jobban,
s nem tesz jobbat a kapcsolatnak.
Ugyanígy van Istennel.
Lényeges, hogy ne a bűntől való
félelem legyen az életem középpontjában.
Hanem az öröm, mert egyszerűen
szeretem azt, aki teremtett,
és igyekszem minél többet vele lenni,
például úgy, hogy imádkozom...
Nem kötelező savanyúkereszténynek lenni,
Jézus sem volt az...
Senki sem mondta, hogy állandó szegényben,
marcangolásban kéne élni. Az nem Isten világa.
Viszont, hogy monitorozom magam,
korrigálok a dolgaimat,
az nagyon is természetes.
Ha valahova tényleg el akarok jutni,
csak megnézem már időnként a GPS-t.
Mert különben eltévedek. ◆

AZ ILLUSZTRÁCIÓ A KÉPMÁS MAGAZIN ÉS A MOME KÖZÖS SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉSÉBEN KÉSZÜLT.
ILLUSZTRÁTOR: DEÁK KITTI

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

A bűn kiült karosszéke

**A bűnben, közelebből, a pokolban
mi az a csönd, megnyugtató elem,
kiült karosszék, mitől az arany
ciráda valóság lehet?**

**Pedig ki kellene hogy jussak
a szabadba, a szabadságba.**

Pilinszky János: Pedig

◆ A vers Pilinszky János 1976-os *Kráter* című gyűjteményében jelent meg. Rövid és hallatlanul tömör. A mindössze hat sor létünk egyik alapkérdését ragadja meg. A bűnt egyszerre azonosítja a pokollal, és hasonlítja egyidejűleg egy régi, kényelmesre kiült karosszékhez, mivel a bűn, a folyamatos bűnben élés kényelmes megszokássá válik. Márpedig az első sorban rögtön ott a bűn definíciója: a bűn – pokol. De ne egyes, különösen nagy vétkekre gondoljunk!

A bűn ugyanis, amelyet az ember már történelme első pillanatában az édenkertben elkövetett, abban áll, hogy elfordult Istentől. És azóta folyamatosan beilleszkedik a megszokottba, belesimul a világba, annak mindennapi folyásába. Ez az, aminek a nevében legtöbbször kényszerekre hivatkozva keresnek felmentést tetteikre, viselkedésükre, mondván: *mit csináljak, hát ilyen a természetem, valahogy nekem is meg kell élnem, kényszerpályán mozogok, ez van, nem tehetek róla, ilyen a helyzetem, ilyenek a körülményeim, meg kell tennem a rosszat. Ha rosszat kapok, kénytelen vagyok rosszal viszonzni azt, én már csak ilyen „típus” vagyok, és így tovább.*

Az idők során ez a szellemiség valamiféle fátummá, a végzet hatalmába vetett hitté erősödött, amely olyan mélyen belegyökerezett az emberiségbe, hogy az elvben keresztény középkori gondolkodás is hajlott elfogadni, az újkor pedig még inkább megerősítette, míg nem a XIX–XX. századi gondolkodás filozófiai rendszereket épített rá: a pozitívizmust, a determinizmust, a marxizmust. Amikor azt mondjuk: az ember bűnös, ezalatt egyáltalán nem azt értjük, hogy „rossz” – távol legyen! Hanem azt, hogy természetes, aki át van itatva a jelen világgal, és nincs átitatva Istennel. Milyen ő? „Természetesen” szereti a világot, szeret benne élni, a problémátlan beilleszkedés érdekében megalkuszik a világgal, annak adottságaival, kompromisszumokat köt, zsigerből, ösztönösen igyekszik belesimulni a jelen körülményeibe, és semmiképpen nem akar összeütközésbe kerülni azzal a közeggel, amelyben minden egyes nap élnie adta. Nem akar ütközni, nem akar sérüléseket, sebeket, fájdalmakat szerezni magának. Nem nagy dolgokról van szó. Egy kis bliccelés a metrón, egy kis adócsalás, egy kis

Edvard Munch (1863–1944): Nő fonott karosszékben. Olaj, lenvászon, 73×100 cm, 1925

puskázás a vizsgán, egy kis félrehúzódság, csöndben maradás a mindennapi gazságok láttán. *Nem nagy ügy, hát ilyen a világ, c'est la vie, ez az élet, ez van* – mondogatja, így adva felmentést magának a bűnökre, kisebb-nagyobb szélhámos-ságokra, stiklikre. Ilyen a természetes ember. A spontán beilleszkedés a jelen világba, a hasonulás a világhoz „megnyugtató elem”, mondja a költő, kényelmes, mint a „kiült karosszék”, nehéz felkelni belőle. A világ valóságának mutatja azt, ami hamis, az „arany cirádát”, azon a bizonyos kiült karosszéken. A bűn csábít, hazudik, azt hazudja, hogy amit kínál, nem elretentő, nem taszító, hanem szép, mint ez az „arany ciráda”. Ez a „megnyugtató elem” pedig valójában a pokol, maga a kárhozat, vagyis az Isten nélküli lét, az az állapot, amelyben Isten végleg elhagyja a tőle elszakadt embert a halálban, nem tukmálja tovább rá a társaságát.

A jelen világ – nem az Isten gyönyörű és jó teremtése, hanem a bűn miatt az emberrel együtt elromlott – azért ilyen, mert a Sátán a fejedelme – tanítja Jézus (Jn 12,32). Akkor lett e világ fejedelmévé, amikor az ember még az ősidőben, az édenben átadta neki önmagát és hatalmát, amelyet Istentől kapott a világ uralására és művelésére. Ezért figyelmeztet Pál apostol: „ne hasonuljatok a világhoz” (Róm 12,2), amely alatt a Sátán uralmának önként átadott, s ezért megromlott világot érti. Azt, amelynek értékrendje az ő törvényére, vagyis az elvevés törvényére épül, szemben Isten országának adástörvényével. A bűn – rabság, derül ki a költemény végén. Rabság, amelyből „ki kellene hogy jussak / a szabadba, a szabadságba”. Ám ez egyedül senkinek sem sikerülhet. Isten azonban éppen azért küldte el Krisztust, hogy ebből a kényszerlétből szabadulást hozzon mindazoknak, akik elfogadják őt. ♦

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

SOROZAT –
KÉTKEDŐK, KERESŐK, KALANDOROK

Egy mesebeli hercegi pár a kiábrándító valóságban

Vannak igaz történetek, amelyek úgy kezdődnek, mint egy tündérmese. Csodaszép hercegisasszony, királyi herceg, esküvő, császári trón egy távoli országban. De ezek a történetek ritkán végződnek jól. A belga *Sarolta* hercegnőt és férjét magukra hagyták nagy hatalmú támogatóik, és úgy törölték ki őket a történelem lapjairól, mintha sohasem léteztek volna.

♦ A Szász-Coburg-Gothai-házból származó Mária Sarolta Amélia Augusztina Viktória Klementina Leopoldina 1840-ben született a laekeni kastélyban, a belga királyi család otthonában. A királyi pár negyedik gyermeke volt, az egyetlen lány. Apjának, I. Leopoldnak, a frissen függetlenné vált ország első királyának ő lett a kedvence. Politikai befolyást senki nem szánt neki, a legjelentéktelenebb személyként tartották számon a palotában. Egyetlen céljuk volt: megszerezni számára a lehető legjobb partinak számító vőlegényt. Mivel Saroltának viszonylag kevés szerepet szántak a világpolitikában, szülei még azt is megengedhették maguknak, hogy engedjék szerelmi házasságot kötni. Szép volt és művelt, több nyelven beszélt, mélységesen elkötelezett katolikus hírében állt, Viktória angol királynő elsőfokú unokatestvére volt, miközben Európa egyik legkomo-lyabb vagyonával rendelkezett.

Kép: Wikimedia Commons

Sarolta mexikói császárné portréja 1867-ből. Eugène Disdéri felvétele

Így aztán a hercegnő öntudatosan visszautasította a szárszországi György herceg és a portugál király, vagyis V. Péter leánykérését, pedig ez utóbbi frigy egy királynéi pozícióval járt volna. Sokkal inkább kedvelte az osztrák Miksa főherceget, Ferenc József császár öccsét. A férfi nyolc évvel volt idősebb Saroltánál, és a legkevésbé sem lehetett jóképű, fehér lovon érkező hercegnek nevezni. Arcán jól látszottak a belterjes házasságok során megjelenő, jellegzetes Habsburg-vonások, ráadásul nem is lelkesedett különösebben az ötletért. Mint megjegyezte: „Ő alacsony, én magas vagyok, de ez már csak így van. Ő barna, én szőke, ami szintén rendben van. Ő nagyon intelligens, ami egy kissé idegesítő, de nyilván túljutok majd ezen is.” Vonzatmal legföljebb a hercegnő jelentős hozománya iránt érzett, és hosszas tárgyalásokon ki is harcolta magának a legjobb ajánlatot.

A házasság 1857-ben látványos külsőségek között kötött meg. Mindkét uralkodócsalád elégedett volt, az osztrák Zsófia anyakirályné pedig kifejezetten odavolt az újdonsült menyéért. A mindössze tizenhét éves Sarolta is elégedetten foglalta el helyét Európa vezetői között, egyedül Ferenc József feleségét, a magyarok által bálványozott Sissit nem bírta elviselni. Meglehetősen hidegen és elutasítóan viselkedett vele: valószínűleg egyszerűen féltékeny volt rá, mivel Miksa már régóta különös lelki közösséget érzett a fiatal császárnéval, és az érdeklődési körük is nagyon hasonló volt.

HELYTARTÓSÁG NÁSZAJÁNDÉKBA

Az ifjú pár megkapta az Osztrák–Magyar Monarchiához tartozó Lombardia és Veneto helytartói címét. Sarolta élvezettel elfoglalta a titulussal járó pozíciót és udvartartást, Miksa pedig belevetette magát a politikába. A helytartóságnak persze volt egy komoly szépséghibája: semmiféle tényleges hatalommal nem járt, mivel a döntéseket Bécsben hozták. Miksa mindenesetre a felvilágosult politikus szerepében tetszelgett, széles körű reformokat szándékozott bevezetni, ráadásul túlzottan engedékenynek mutatkozott a forrongó Itália lázadóival szemben is. Ferenc József számára ez a hozzáállás túlzottan szabadelvű és veszélyes volt, ezért mindössze két év után eltávolította öccsét a helytartói székéből. A helyére egy sokkal pragmatikusabb politikust nevezett ki: a magyar Gyulai Ferencet, aki régóta a Habsburg Monarchia hűséges tábornoka volt, és a szabadságharc idején is Magyarország ellen hadakozott a császár seregében. A világpolitika azonban gyakran váratlan forgatókönyveket produkál. A főhercegi házaspár hamarosan valószínűtlen helyzetben találta magát.

Bonaparte Napóleon hatalmas egoja továbbélt a rokonaiban és leszármazottaiban is, közülük unokaöccsét, Charles-Louist emelte a legmagasabbra a sorsa. Politikai kalandorból kétszeri sikertelen puccsista, francia köztársasági elnök, majd III. Napóleon néven császár lett, és pályafutása végéig Franciaország világpolitikai szerepét, gyarmatosítói hegemóniáját szerette volna visszaállítani. Az 1860-as évek első felében, az amerikai polgárháború idején érkezettnek látta az időt, hogy megroppantsa a feltörekvőben lévő ország gerincét. Úgy gondolta, hogy eljött az ideje a francia befolyást kiterjeszteni Mexikóra, hogy délről megszorongathassa a pusztító belharcba bonyolódott Amerikai Egyesült Államokat.

Az ügy érdekében tárgyalásokba bocsátkozott a mexikói ellenzékkel, akik Juárez elnök köztársasági uralmát akarták megdönteni, és visszaállítani országukban a királyság intézményét. III. Napóleon Ausztriával közösen szándékozott ezt a merész tervet megvalósítani. A kissé vonakodó Ferenc Józseffel Habsburg Miksát szemelték ki a mexikói trónra. Sarolta lelkes volt, mivel a kényszerű mellőzöttség már évek óta bántotta önbecsülését. Miksának kétségei voltak a vállalkozás kivitelezhetőségét illetően, de az ambiciózus főhercegné minden befolyását latba vetette annak érdekében, hogy fogadják el a felkérést. Miksa végül beadta a derekát, és a házaspár 1864 tavaszán áthajózott Mexikóba. Velük utazott nemcsak a teljes udvartartásuk, hanem még ezeröttszáz belga katona, valamint hétezer osztrák és magyar önkéntes is.

VÁRATLAN FOGADTATÁS

A házaspár az uralkodás lázában égett. Terveket dolgoztak ki a királyi palota átépítésére, és hatszázoldalas dokumentumban dolgozták ki a legapróbb részletekbe menően a majdani udvari etikett finomságait. Csakhogy a mexikói fogadtatás korántsem volt olyan lelkes, mint ahogyan azt elképzelték. Hamar kiderült, hogy a monarchista ellenzék csak egy erőtlen kisebbséget képvisel a lakosság körében. A francia és az osztrák császárt alaposan felültették, amikor a saját jelentőségüket mértéktelenül felnagyították. Az új császár itt is megpróbálta bevezetni a szívügyének tekintett liberális reformokat, de ez sem talált kedvező fogadtatásra, sőt, a konzervatívokat is maga ellen fordította. Hamarosan nyílt ellenségeskedés tört ki, és rövidesen kitört a polgárháború. Hiába hajózott át újabb harminc-negyvenezer francia katona, ez sem segített, az uralkodópár helyzete egyre elkésőbb lett.

Mivel Saroltának viszonylag kevés szerepet szántak a világpolitikában,

szülei még azt is megengedhették maguknak, hogy engedjék szerelmi házasságot kötni.

AZ ELKESEREDETT CSÁSZÁRNÉ ÉS A HŐSIES CSÁSZÁR

Jobb híján Sarolta vállalkozott arra, hogy diplomataként mentse a menthetőt. Franciaországba utazott, és kihallgatást kért III. Napóleontól. A császár először betegségeire hivatkozva nem akarta fogadni, aztán mégis kénytelen volt meghallgatni az egyre erőszakosabban követelőző főhercegnőt. Csakhogy akármilyen eltökélten érvelt is Sarolta, nem tudta kiharcolni, hogy a franciák újabb katonákat küldjenek. III. Napoleon elhatározta, hogy kivonja csapatait Mexikóból, és lemond az amerikai kontinensről. A kihallgatás hangvétele látványosan drámai jelenetekhez vezetett: Eugénia császárné egy karosszékbe vetette magát, és ájúlást színlelt, Sarolta pedig hisztérikus sírógörcsöt kapott.

A kilátástalan helyzetben Sarolta egyre rosszabb idegállapotba került. Audienciát kért IX. Pius pápától is, aki eredetileg szintén támogatta a mexikói kalandot, mostanra azonban józan belátásra tért. Sarolta már a Vatikánba vezető úton meg volt győződve arról, hogy meg akarják mérgezni, kocsijából pedig egyszer hangosan átkozódva pocskondiázni kezdett egy földművest, akit merénylőnek gondolt.

A pápa udvariasságból fogadta, de nemet mondott a követeléseire. Sarolta a szállodai szobájába zárkózott, és több napot étlen-szomjan töltött, majd amikor már veszélyesen kiszáradt, a Trevi-kúthoz vitette magát, és csak abból volt hajlandó inni. Egy második, kierőszakolt audiencián olyan hisztérikus rohamot kapott, hogy már a szállodába sem volt hajlandó visszamenni. Attól rettegett, hogy III. Napoleon bérgyilkosai az utcán lesnek rá. A pápa végül könyörületből a saját vacsoráját engedte át neki, majd megengedte, hogy a Vatikán könyvtárában, egy pótágyon töltsze az éjszakát. Ő volt a történelemben az első nő, akinek ezt lehetővé tették.

Miksa sorsa ezalatt megpecsételődött. A franciák kivonultak Mexikóból, az USA-ban pedig véget ért a polgárháború. Juárez csapatai visszafoglalták országukat, a botcsinálta császárt pedig elfogták. Hiába bocsátott ki elképesztő mennyiségű jobbító szándékú jogszabálytervezetet a közlekedéstől a csatornázáson és a bányászaton

át egészen az őslakosok és a szakszervezetek jogaiig és a halálbüntetés betiltásáig, ezek soha nem emelkedtek törvényerőre. Ehelyett elfogták, és a mexikói kormány megbuktatására szőtt összeesküvés vádjával egyetlen nap tárgyalás után halálra ítélték. Miksa bátran viselkedett. A követői ugyan kidolgoztak egy tervet, amelynek során az őreit megvesztegetve kicsempészték volna a börtönből, ő azonban erre nem volt hajlandó. A kivégzőosztag minden tagjának egy-egy aranypénzt adott, aztán spanyol nyelven megbocsátott nekik, majd „Éljen Mexikó és éljen a függetlensége!” – kiáltással halt meg 1867-ben.

AHOVÁ A VILÁGHÁBORÚ SEM NÉZETT BE

A továbbra is Európában tartózkodó Saroltának sokáig nem merték elmondani az igazságot. Ausztriában tartották, gyakorlatilag fogságban, mert az állapota egyre súlyosbodott. Őrülnék nyilvánították, gyámság alá helyezték, és eldöntötték, hogy visszaviszik szülőhazájába. Ennek érdekében a már halott Miksa nevében küldtek neki egy táviratot, amelyben az állt, hogy utazzon Belgiumba. Ez meg is történt, és huszonhét éves korától kezdve Sarolta az elmebetegek gondosan felügyelt életét élte különböző várakban és kastélyokban.

Férje halálhíréről csak fél évvel később értesítették. Ahogy várni lehetett, teljesen összeomlott. Ettől kezdve egyfajta álmvilágban élt, amit gyakori paranoiás rohamok és pusztító dühkitörések súlyosbítottak. Egyre ritkábban érzekelte maga körül a valóságot, és teljes felügyeletre szorult. Továbbra is Mexikó császárnéjának tartotta magát, és férje haláláról is megfeledkezett.

Kezdetben alig bútorozott, rosszul fűtött épületekben élt, majd később a Meise városában található Bouchout várába került. Ebben a XII. századi épületben, a világtól teljesen elzárva élte le élete hátralévő részét. Józan óráiban sétált, hímzett, kártyázott vagy a gramofonját hallgatta. Hosszú évekig élt így, miközben rokonai sorra meghaltak. Őt nem értesítették sem testvére, II. Leopold király, sem sógornője haláláról. A XX. század első éveiben a szolgálói is egymás után hunytak el, de Sarolta nem érdeklődött felőlük.

Miután kirobbant az I. világháború, a Belgiumot megszálló német csapatok egy táblát helyeztek ki a vár kapujára: „Ez a terület a Belga Királyság tulajdona, lakója Őfelsége Mexikó Császárnéja, Ausztria főhercegnője, jeles szövetségeseink, Ferenc József császár menyje. Az áthaladó német katonákat arra utasítom, hogy ne csöngessenek be, és a területet ne háborgassák.”

Sarolta 1927-ben nyolcvanhat évesen halt meg tüdőgyulladásban. Hatvan évet élt le egy mindentől elzárt magányos világban. Küszöbét még a háború is elkerülte. ♦

SZÖVEG –
SCHUSTER
BARBARA

SOROZATOK TÜKRÉBEN

Nem tudom, hány filmsorozatot láttam életemben. Régen a tévében, ma már inkább valamelyik streamingszolgáltatón keresztül nézem a szériákat. De az érzés mit sem változott. Ugyanolyan lelkesen követtem régen a *Szívek szállodáját*, mint napjainkban az angol királyi család életéről szóló *Koronát*, vagy a virtuális instavilágot bemutató *Gossip Girlt* és az idősebb nemzedékek problémáit kendőzetlenül felvonultató *Grace és Frankie*-t. Vajon miért nézzük az újabb és újabb epizódokat egymás után, szinte függőként?

- ◆ Tavaly év végén az egyik családtagom ajánlott egy sorozatot. *Ted Lasso* a címe – mondta, majd hozzátette, ne ijedj meg, nem a fociról szól. Bevallom, némi képp megrökönyödve ültem az első részek előtt. Többször ellenőriztem, vajon tényleg azt nézem-e, amit az illető ajánlott. Hősiesen végigpörgettem legalább három vagy négy részt, és már épp meghoztam a döntést, hogy én bizony nem fogok tovább a képernyő előtt szenvedni, amikor történt valami. Az ötödik epizód környékén bekövetkezett az áttörés. Megérintett, behúzott a cselekmény és körvonalazódni kezdtek a karakterek. Innentől kezdve rajongója lettem a sztorinak, és már inkább azon aggódtam, hány évadból és hány részből áll a széria, s vajon meddig fog kitartani. Heteken át alig vártam az este azon pillanatát, amikor végre megérkezhetek a *Ted Lasso*-világba, mivel az a fél óra minden alkalommal meghozta azt, amit vártam: nevetést, könnyeket, poénokat, érzelmeket, vagyis a kikapcsolódást.

Tudományos szempontból sokan sokféleképpen magyarázzák, miért szeretjük a sorozatokat. Az egyik szakértő az ismerősség érzését emeli ki. A stresszes és kimerítő mindennapokban szükségünk van az ismerős fantáziavilágban való elmerülésre. Ez egyfelől pihentető tevékenység az agyunknak, másfelől – a hétköznapi életünk legtöbb eseményével ellentétben –, amelyre sokszor nincs ráhatásunk, a kontroll érzését is nyújtja, mindez pedig jutalom- és örömezzést okoz. Igaz, a kapcsolódásunk a filmek szereplőivel hamis összetartozás-érzést is kelthet. A kötődésnek ez az illúziója azonban csak akkor jelent problémát, ha valakinek a való életben nincsenek, vagy korlátozottak az emberi kapcsolatai.

Annak is oka van, hogy a sorozatokat képtelenek vagyunk abba hagyni. Bluma Zeigarnik pszichológus kísérletei azt bizonyították, hogy az emlékezés sokkal hatékonyabb akkor, ha egy tevékenység félbeszakad. Ha a cselekvés befejeződik, akkor az agy lezártnak, megoldottnak tekinti a problémát. A lezárás szükségletének elmélete szerint az embernek alapvető igénye, hogy valaminek a végére érjen, és ez magyarázhatja a sorozatok vonzerejét is. Ha már elkezdődött, szeretnénk tudni, hogyan folytatódik, s azt mindenképp, mi lesz a vége.

Létezik olyan megközelítés is, amely szerint a filmbéli helyzeteken keresztül – önkéntelenül is – szociális készségeinket teszteljük és gyakoroljuk. A szereplők között felmerülő konfliktusok lehetőséget adnak arra, hogy elgondolkozzunk, vajon mi hogyan viselkedtünk volna az adott élethelyzetben, és milyen más megoldási lehetőségek léteznek még a látottakon kívül. Tulajdonképpen tanulási folyamat zajlik a képzeletbeli jelenetek segítségével, és azáltal, hogy a benyomásainkat másokkal megvitatjuk, fejlődhetnek társas készségeink.

Borbély Zsuzsa filmkritikus megerősítette a fentieket: „Ha csak arra gondolunk, hogy akár a Jóbarátok vagy az Így jártam anyáttal című népszerű sitcomokban a díszlet direkt úgy lett kialakítva, hogy az asztal három oldalán ülnek a szereplők, a negyedik oldal a nézőé, könnyű felismerni az alkotók szándékát, hogy azt érezhessük, mintha ott lennénk a szereplőkkel. Mintha a néző is egy lenne a közülük, s így átélheti az élményt, hogy a baráti társasághoz tartozik.”

Ugyanakkor a szakember más nézőpontokat is felvet. „Létezik úgynevezett nosztalgiafaktor is. Elég, ha a már említett Jóbarátokra vagy a Szívek szállodájára gondolunk: ezek világa ideálisabbnak tűnik, mint a jelenünk. Emellett az is fontos, hogy az adott filmet életünk mely szakaszában nézzük. Életkorunktól, élethelyzetinktől függően más-más momentumok ragadnak meg minket, más idézetek válnak szállóigévé, abból adódóan, hogy az embert éppen mi foglalkoztatja. Húszas éveinkben a szerelmi szál az, amely különösen izgalmas lehet, később a karrierrel kapcsolatos kérdések lesznek érdekesek. A sorozatnézés a saját életünk történéseihez is kapcsolódik. Később fontos emlékké válhat az, ha valaki egy filmet rendszeresen a barátjával nézett, vagy gyerekkorában mindig leült a család egy sorozathoz. A nézőnek tehát van személyes története, viszonyulása mindehhez.

Járhat egy sorozat ezen felül számtalan más haszonnal is. Például, ha valaki ma megnézi a Szomszédokat, nagyon sok mindent megérthet az előző nemzedékek gondolkodásából, a társadalom működéséből. Az pedig, hogy már nem kell megvárni minden második csütörtököt a következő részért, nem feltétlenül baj. A világunk felgyorsult, nyomás van rajtunk, hogy ne maradjunk le semmiről, mindig tünjünk elfoglaltnak, a pihenés, a töltkezés jó formája lehet a hétvégi sorozatnézés” – véli a filmkritikus, aki egyben irodalomterapeuta is.

A szakember az önismereti műfajt filmekre is kiterjesztette, és a hat-hét alkalmas csoportos foglalkozások tematikáját filmekre fűzi fel. „Az alkalmakra kiválasztok egy témát,

KÉPMÁS-EST

FILM és PSZICHOLÓGIA

Várkert Bazár
Testórpalota, Vetítőterem
1013 Budapest,
Ybl Miklós tér 2-6.

Április

24.

19:00

MÉRGEZŐ FŐNÖKÖK, TOXIKUS MENTOROK

Mi történik, ha a mesterünk sántái karakter, lehet-e jövőt tervezni egy szadista főnök beosztottjaként? Mit érdemes beáldozni a karrier reményében?

ehhez egy rövid részletet, és azt valamilyen szempontból tálalom a csoportnak. Ehhez remélhetőleg mindenki kapcsolódik valahogy. A módszer előnye, hogy a csoporttagnak nem feltétlenül kell megosztania a többiekkel a felismeréseit vagy az érzéseit, csak amennyire ez komfortos neki. A műfaj alapja a csoport együttműködése. Tehát nem én vagyok a fontos, nem én csinálom a varázslatot, hanem a csoport, ahogy együtt dolgozik, összekovácsolódik.

Az irodalomterápiával kapcsolatban még érzékelhető egy kis távolságtartás, mert nem mindenki érti, a szövegek hogyan működhetnek önismereti módszerként. Vannak, akik attól tartanak, ismét irodalomóra vár rájuk, és arról beszélgetünk majd, vajon mire gondolt a költő... Számukra jó alternatíva, akár bevezetés is lehet a filmterápia populárisabb műfaja. Itt senki nem tételezi fel előtte, hogy ehhez érteni kell, és én tényleg nem kérdezem ki a sorozatot vagy a filmes szakmai fogásokat. Ezek az alkalmak azt mutatják meg, hogy a filmrészletek – akár a versek vagy a prózai művek – tükrök lehetnek. Arra jók, hogy meglássuk bennük magunkat. Mindegy, hogy erre milyen felületet használunk, az önismereti munka lényege, hogy találkozzunk magunkkal.”

Zsuzsa szavai nyomán elgondolkodtam azon, vajon a Ted Lasso vajon miért jelentett számomra ilyen erős élményt, hogy titokban szinte arra vágytam, bár a csapat tagja lehetnék. Arra jutottam, nemcsak a sorozat sajátos humora, stílusa vagy újszerű történetmesélése volt az ok. Valószínűleg erősen hatott rám az eufórikus hangulat, amely a nagy sporteseményeket lengi körbe, s amelyet a film kiválóan megidéz. Másfelől a sorozat filozófiája azokra az értékekre épül, amelyek nekem is nagyon fontosak, s amelyek túlmutatnak a vereségeken és a győzelmeiken: hit magunkban, a társakban, a közös erőfeszítésben.

A beszélgetésünk végén már nem is csodálkoztam, amikor Zsuzsáról is kiderült, ő is nagy rajongója a szériának. Lehetséges, hogy a Ted Lasso-i közösség mégsem csak a képernyőn létezik? ♦

Belső Marcell és **Csihar Arion** rövidfilmje, a **Sátán** vetítése után a toxikus főnök-beosztott és mentor-tanítvány viszonyról beszélgetünk.

Szakértő: Kozma-Vízkeleti Dániel kiképző családterapeuta, család-pszichoterapeuta, párterapeuta és klinikai szakpszichológus.

A Képmás-estre a belépéshez regisztráció szükséges, a belépő személyenként egy Képmás magazin.

Regisztráció: kepmas.hu/kepmas-est

TÁMOGATÓ:

RENDEZŐK:

Színpompás szivárvány Ullapool település és a Loch Broom tó felett

SZÖVEG ÉS KÉP –
SZÁSZ ADRIÁN

A skót legendák földjén könnyű mesehőssé válni

Skót-felföldi marha jellegzetes „frizurával” a Kilchurn-kastély közelében

„Nincs még egy hely a földön, ahol annyi babona és varázslat keveredne a mindennapokba, mint a Skót-felföldön” – olvasom a repülőn Diana Gabaldon amerikai író nő vélekedését a vidékről, ahová tartok. Majd Edinburgh-ben már a bérelt autóm ablakaiban tükröződve méregetem, elég magas vagyok-e, hogy a helyieknek szerencsét hozzak. A hajam biztosan nem elég sötét, de callanderi szállásadóm megnyugtat: csak szilveszterkor fontos, hogy az első vendég, aki éjfél után átlépi a küszöböt, magas, sötét hajú férfi legyen, és ajándékkal érkezzen. A skót tradíció szerint ekkor lesz szerencsés az esztendő. Mivel már évközben vagyunk, bátran leveszem a sapkám, a magas talpú bakancsomból is kibújok. Ajándéknak hoztam budapestes hűtőmágnest, a házigazda fel is teszi a helyére, de az üdvözlő whiskyt nem a hűtőből kínálja, az szerinte szobahőmérsékleten az igazi.

Inveraray, a Downtown Abbey egyik forgatási helyszíne

A Jacobite vonat, avagy a Roxfort Expressz a Harry Potterben

◆ ZSIVÁNYOK, LOVAGOK NYOMÁBAN

Amúgy sem vitáznék vele, de meggyőzésnek hozzáteszi: a „skót Robin Hood”, a Sir Walter Scott által regényben is megénekelte XVII–XVIII. századi betyár, Rob Roy MacGregor is így itta, nem véletlenül lett a helyi folklór és a világirodalom halhatatlan hőse. Rob Roy is innen, a Teith folyó partjáról indult, el is neveztek róla egy százhuszonnégy kilométer hosszú túraútvonalat, amely a háromezres lakosságú Callandert is érinti. Ez a tündéri kis település csodás kiindulópontja egy skót-felföldi körútnak, ráadásul a zenei aláfestést is megadja a következő néhány naphoz: skótduda-szóval kísért táncbemutatóval fogad.

A jellegzetes hang még másnap, az ezerháromszáz darabos fegyvergyűjteményt felvonultató Inveraray várában is a fülembé cseng, ahol a Downton Abbey című filmsorozat 2012. karácsonyi epizódját is forgatták. Ezt a kastélyt a néphit szerint egy hárfaművész szelleme kísérti, akit még Rob Roy születése előtt, 1644-ben akasztottak fel. A hely egyszerre látványos és kísérteties, ahogyan félóránnyira tőle egy másik erődítmény, a Kilchurn-kastély romjai is azok. Közéleben skót-felföldi marhák legelésznek békésen.

Természetesen a Kilchurnhöz is kötődik legenda. Építtetője, Colin Campbell lovag a XV. században hétvényi szentföldi háborús távollét után koldusgúnyában tért vissza otthon maradt hitveséhez, Lady Margarethez. A nő – új udvarlója, egy báró fortélyainak köszönhetően, aki mód szeresen eltüntette a lovag által küldött leveleket – a férjét halottnak hitte. Mr. Campbell azonban épp Margaret és a báró lagzijára érkezett haza, így a nagy leplezést követően szerelme végül újra neki mondott igent.

Ezt a sztorit Steve-től, a kastély szomszédságában élő marhák tulajdonosától hallom, aki az állatai jellegzetes fizimiskája kapcsán azt is megjegyzi: csak azt sajnálja, hogy a szemükbe lógó hosszú szőrzettől alig látnak

valamit a lélegzetelállító tájból. A helyiek pont emiatt „Hairy Cow”-nak, azaz szőrös vagy hajas tehének becézik a jószágaikat. Az állatok nemcsak jellegzetesek, patinásak is: a világ legrégebben bejegyzett szarvasmarhafajaként már a VI. század óta borzolja „frizurájukat” a szél!

SKÓT ELIXÍR ÉS SZERENCSEVIRÁGSZÁL

„Ahogy végighaladsz a vidéken, érezni fogod a levegőben, hogy itt valami történt” – Steve ezzel a sejtelmes mondattal enged utamra a Glencoe-völgybe, amit a „Sírás Völgyének” is neveznek. III. Vilmos angol király 1692-ben egy egész skót klánt – harmincnyolc embert – mérszároltatott le e vadregényes tájon, akik részt vettek egy felkelésben, és nem tettek neki időben hűségüket. A völgy az ő sírúkat éppúgy elnyelte, ahogyan a kelta mondahős Ossianét is, aki az írárok szerint egy glencoe-i barlangban született. Mintha egy történelmi filmben autóznék: az itt rögzített Hegylakóban vagy A rettenthetetlenben...

Elképesztő élmény a naplemente már az Eilean Donan-i vár tövében, amely előben még szebb, mint az útifilmekben meg a képeplapokon. Hajnalban pedig pár percre tőle, egy farmon ébrenedek. Heather, a tulajdonos hölgy, aki hamisítatlan helyi specialitásokat – köztük a magyar hurkáéra emlékeztető ízű haggist – varázsol elém reggelire, egy újabb bájos skót tradíciót is megoszt velem. Elárulja, hogy a helyi nők bőrét az tartja fiatalon, hogy a májusi harmatot az arcukra kenik. A drága hidratálókrémek helyett ez az ingyenes természet csodája számukra az igazi elixír, a szépség és az életerő forrása. Én azért a haggisban is hiszek, felelek egy férfias poénnal, az arcbőröm helyett a hasamat simogatva.

Heather arra is felhívja a figyelmemet, hogy ő a nevével a Skót-felföld egyik legelterjedtebb virágáról, a hangáról kapta, amelyből a fehér színű szerencsét hoz. Feljűk a vőlegények is ezt – vagy bogáncsot – tűznek a hajtókajukra az esküvőn, meséli, a legenda eredetét pedig már

Báméskodó szarvas „Skócia 66-os útja” mentén

Tipikus skót táj: hegyvel, várral, tóval, misztikus égbolttal

a Glennfinnan viaduktnál piknikezve az internetről kutatom ki. A megoldás: egy skót népmesében egy Malvina nevű nőnek egy lila hangaszál küldésével üzenték meg, hogy szerelme, Oscar csatában elhunyt. A nő könnyei a virágot fehérre színezték, s azt kívánta, bánata jelképe hozzon szerencsét mindenkinek, aki később rátalál.

A Glenfinnan viadukt manapság elsősorban arról ismert, hogy a Harry Potter-filmek népszerű, 62005-ös számú fekete-vörös vonata naponta többször is átrobog rajta, pedig egy másik, jóval régebbi történet is fűződik hozzá. Eszerint a völgyhíd 1898–99-es építése során annak egyik tartópillérébe belezuhant egy ló, kimenteni nem tudták. Az utókor többször vizsgálta, az eset valóban megtörtént-e, végül 2001-ben sikerült megtalálni a ló és az általa húzott szeker maradványait a Loch nan Uamh tó felett átívelő viadukt egyik fő pilonjában. Ez is azt bizonyítja, hogy a skót legendák nem hazudnak!

SZÁRNY ALAKÚ SZIGET, HELYI 66-OS ÚT

Az igazi legendák földje, a Belső-Hebridák legszebbnek tartott szigete, a ködös Skye pedig csak ezután következik. Ide is egy hídon át érkezem, azt sem csodálnám, ha belépéskor útlevelet kérnének, olyan sajátos világ fogad. Azt mondják, a vikingek, majd a MacLeod és MacDonald klánok hollószárny alakú földdarabján járva szinte el sem különíthető a történelem a mítoszoktól. Hegyek, tavak, lápvidékek, vízesések váltják egymást, a birkák romantikus kulisszák előtt rágszálják a füvet. Híres sziklaformák sorjáznak: a Tű, az Asztal és a Börtön. Ha utóbbi nem ejt rabul, tovaszághulhatnak a középső mentén, mintha az előbbivel szúrtak volna meg – viccelődik velem a pultos egy étteremben. Aztán elmél egy cullen skink nevű hallevest, amelyben megáll a kanál, velem pedig megáll az idő a mennyei íztől.

Skye-on újabb jópofa skót babonáról értesülök. A helyiek a hagyomány szerint az újszülött csecsemők

tenyerébe ezüstdarabot helyeznek, hogy bevonzzák a gyermek későbbi jólétét. Az pedig, ahogyan a baba reagál az ezüstre, mindjárt meg is jósolja a pénzhez fűződő majdani viszonyát. Ha szorosan megragadja, takarékoskodni fog a pénzügyeivel, ám ha ledobja a földre, bizonyára költekező felnőtt válik belőle. Az infóért borralónak egy pénzérmét nyomok a túravezető kezébe, aki elejti azt. Majd jelzi, hogy csak viccelt. A skótok humora néha jobb, mint a skót viccek, ezt nem először tapasztalom.

A Skye-szigeti álmotuzásból egy Gairloch nevű faluban térek magamhoz. Kénytelen vagyok, miután a bérelt kocsival szó szerint belekanyargok egy felhőbe, így minden lélekjelenlétemre szükség van, hogy az orromig sem látva, a magasban kígyózó szűk szerpentinen valahogy továbbnavigáljak. Főleg úgy izgalmas ez, hogy a szembejövő forgalmat mindig az út – nem létező – szélére húzódva kell elengedni, mert csak egy autó fér el egyszerre a North Coast 500-on, azaz „Skócia 66-os útján”. Gairloch hegyi büféjében aztán egy nagy szelet csokitorta mellett kifújom magam, miközben a törzsvendegek egy Harold Davis nevű futballistáról áradoznak, akiről életemben nem hallottam. A helyi Puskás lehet.

Miután skót focilegendákból is kiműveltem magam, testközlelből csodálok meg egy falatozó szarvast az egyik domboldalon. Fura, hogy közel enged, ám azon kapom magam, olyan minden, mintha egy mesében kóborolnék, már semmin, így ezen sem lepődöm meg. Ahogyan a tízpercenként változó klímán, az Ullapoolig vezető festői partszakaszon és az ott kirajzolódó sokadik, egyben legszebb szivárványon sem – a széphez könnyű hozzászokni. Utolsó esti szállásom az utolsó ház a településen. Búcsúzóul kérek a vendéglátómtól egy szobahőmérsékletű whiskyt. Miközben kortyolom, egy szív alakú kavicsal babrálok, amelyet az imént mosott a partra az óceán. Azon tűnődöm, ezt hagyjam-e itt vagy a szívemet. ♦

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

Boldogok és boldogtalanok

Lev Tolsztoj szerint a boldog és a boldogtalan családok között nincs mély szakadék. Ezt a nagyon egyszerű igazságot véltük felfedezni friss olvasmányainkban is.

♦ **JULIETTE ALLAIS GYÓGYULJUNK KI A CSALÁDJAINKBÓL** című háromszáz oldalas kötete (a magyar fordítás *Fáber Ágoston* munkája) izgalmas bevezető a transzgenerációs pszichoterápiához. Megtudjuk, mire jó a napjainkban divatosná vált lélekgyógyászati irányzat, kinek van szüksége terápiára, és mit kaphat tőle. Mivel a szerző gyakorló pszichológus és szakterületének kiváló ismerője, könyvében a gyakorlat és az elmélet nem válik el egymástól. A hozzá forduló páciensek történeteiből indul ki, majd ezeket elemezve, a szakirodalomra sűrűn hivatkozva jut el a következtetésig. Igenis ismernünk kell felmenőink történetét, traumáit, szenvedését és megpróbáltatásait, mert öntudatlanul is hordozzuk őket. *Juliette Allais* nem azt mondja, hogy meg kell tagadni a családot. Éppen ellenkezőleg: meg kell ismerni, tudatosítani kell magunkban, hogy ez az olykor hamis mítoszokkal átszótt kis közösség az otthonunk. Ki kell derítenünk, milyen örökség formálta a szüleinket, és hogyan adták azt tovább nekünk. Szembe kell néznünk a belénk vetett reményekkel, a túlzó elvárásokkal. A transzgenerációs pszichoterápia végső célja az, hogy a páciens a saját lábára álljon, önálló döntéseket hozzon. Nem a családtól kell elválni, hanem meg kell találni benne a saját helyünket.

„A szüleink adtak nekünk életet, és a családjainknak köszönhetjük, hogy most itt lehetünk... Az, hogy mit kezdünk ezzel az ajándékkal, inentől már kizárólag rajtunk múlik” – zárul a könyv, amely szakembereket és laikusokat egyaránt megszólít.

(Park Kiadó, 5499 Ft)

CSELENYÁK IMRE TISZTA SZÍVVEL, A SEMMI ÁGÁN (JÓZSEF ATTILA ÉLETTREGÉNYE I-II.) című hatalmas vállalkozásán nem lepődtünk meg, mivel tavaly élvezettel olvastuk *Arany János*ról szóló ugyancsak kétkötetes munkáját. Igaz, a példaadó családi életet élő Aranyról – akit *Babits* így jellemzett: „zseni a nyárspolgár álarcában” – jóval könnyebb vonzó portrét festeni, mint az élete minden eseményét, szerelmét, nyomorúságát megéneklő, súlyos pszichés zavarokkal küzdő *József Attila*ról. Ráadásul a József Attila-szakirodalom a költő szinte minden napját feldolgozta, a szorgos kutatók valamennyi írását közzétették, azokat is, amelyek nem költészetét, csak betegségét segítettek értelmezni. És ott van a tömérdek emlékezés, a hozzátartozók, a szerelmek, a barátok és ismerősök mind-mind elmondták – olykor maguk mentségére –, milyennek

látták azt a zseniális, ám a való életben sokszor elviselhetetlen József Attilát. Mindennek tetejébe 1937-ben – a halála évében – megszületett a *Curriculum vitae*, amelyet a nagyközönség a nyomorúságos élet hiteles összegzésének tart. *Cselenyák Imre* hétszáz oldalas életregényének nagy érdeme, hogy a szakirodalomra támaszkodva, mély empátiával, de az igazságkeresés igényével mondja el a József Attilára kimért harminckét és fél év történetét.

Az első kötet 1929-ig követi az eseményeket. Az apa, *József Áron* még Attila eszmélése előtt elhagyta a hat szülés után három életben maradt gyermekkel küszködő *Pőcze Borbálát*, aki többször is igénybe veszi a gyermekvédő liga segítségét. Így kerül a két kisebb gyerek, *Etus* és *Attila* Öcsödre, amit a köztudat sokáig úgy értékelt, mint a megaláztatás, a személyiségtől való megfosztás színterét. Holott a jószívű nevelőszülők feltáplálják, tisztán tartják és iskolába is íratják őket. Erről az édesanya is megbizonyosodik látogatása során, és nem is vitte haza a gyerekeit. Otthon a család esze, *Jolán* rájön, hogyan törhet ki a nyomorúságból. Az új élet kulcsa és az egész család megmentője *dr. Makai Ödön* gazdag zsidó ügyvéd, aki gyógykezelleti, majd eltemeteti a mamát, és Attila gyámja lesz. (Amikor pedig Jolán új szerelemre lel, elveszi Etust feleségül.) Makai embert akar faragni Attilából, utaztatja (Bécs, Párizs), taníttatja, de megköveteli, hogy a fiú dolgozzon is. A költészetből, amelyhez a fiúnak nagyszerű tehetsége van, nem lehet megélni. József Attila ettől a ténytől egész életében szenved, így elvárja Makai, aztán a *Hatvany* család támogatását, dühös Babitsra, hogy nem kap Baumgarten-nagydíjat, természetesnek véli, hogy kétkezi nehéz munkával eltartsa szerelme, *Szántó Judit*. Elvárja, hogy az elegáns szalont fenntartó dúsgazdag zsidó család szeszélyes lánya, *Szántó Márta* hozzáménjen feleségül.

A második kötet az utolsó hét esztendő történéseiről szól: József Attila rövid kommunista korszakáról, kiábrándulásáról, egyre inkább elhatalmasodó pszichés zavarairól, skizofrén tüneteiről és halálának máig sem tisztázott körülményeiről.

Ekkor már sokan tudják, hogy a kor egyik legnagyobb költője. Szerencsétlen szerelmi álmokat sző. Beleszeret pszichiáterébe, *Gyömrői Edit*be, aztán *Kozmutza Flóra*ba.

Cselenyák nagyon tapintatosan és okosan nem keres bűnbakokat, senkit sem okol konkrétan József Attila haláláért, csak éppen az egész világot.

A remek olvasmányos stílusban megírt életregény után rögtön a verseskötetekért nyúlunk, s ha lehet, még jobban szeretjük ezt a zseniális költőt.

(Könyvmolyképző Kiadó, 4399 Ft és 3999 Ft. A két kötet külön-külön is megvásárolható.)

BŐSZE ÁDÁM NAGY ZENÉSZEK, NAGY SZERELMEK

című könyve nagyon gyorsan a bestsellerlisták élére került. Ez részben a témának köszönhető, részben pedig annak, hogy a szerző fáradhatatlanul járja az országot, hogy népszerűsítse a kötetet és persze a komolyzenét. *Bősze Ádám*, a nagyszerűen felkészült zenetörténész az utóbbi évtizedekben televíziós és rádiós műsorvezetőként széles közönséget hódított meg, így neve hívószó lett.

A *Nagy zenészek, nagy szerelmek* a Bartók Rádióban elhangzott műsorokból született. Tíz neves komponista egy-egy szerelmi kapcsolatát válogatta be a mostani kötetbe a szerző. Tehát nem a nagy muzikusok szerelmi életét taglalja, hanem olykor annak csak egy-egy epizódját. Botrányos és szívszorító történeteket. Őszintén sajnálhatjuk szegény *Schubert*et vagy *Beethoven*et, akiknek nem sikerült társra lelniük. Bámuljuk az önfeláldozón szerelmes asszonyokat, a társuk pályáját egyengetőket, haragszunk a zseniket kiszípolozó feleségekre. Valószínűleg a politikai korrektség jegyében kapott helyet a kötetben egy, a nők hátrányos megkülönböztetését fájjaló hölgy szereplő, továbbá egy homoszexuális férfi is.

Bősze könnyed, olykor laza stílusban elmesélt történetei mögött a komoly nemzetközi szakirodalom alapos ismerete áll. Minden mondatát tények támasztják alá. Ezt a zenetörténészek pontosan tudják. A fiatalok pedig a kötetbe iktatott, zenei illusztrációkat felmutató QR-kódokkal foglalatosságot kedvet kaphatnak ahhoz, hogy egy-egy nagyobb zeneművet is megismerjenek.

(Libri Kiadó, 5999 Ft) ♦

SZÖVEG –
VÉSEY MIKLÓS

SOROZAT –
BIBLIAI TÖRTÉNETEK

Cáfolatok

” A tanítványok elmondták: »Láttuk az Urat!« De kételkedett: »Hacsak nem látom kezén a szegek nyomát, ha nem helyezem ujjamat a szegek helyére, és oldalába nem teszem a kezem, nem hiszem.«”

(Jn 20, 25)

◆ Persze, nem nagy ügy, egy ültő helyemben megcáfolom nektek az összes csodáját. Nem kell sok hozzá, csak internet meg egy számítógép, és mehetnek a kommentek. Melyikkel kezdjük? Mondjuk, a vízen járással? Figyeljete, teljesen egyértelmű, hogy trükk volt. Egy zátonyon állt, amit alig lepett el a víz. Nem mondom, így is teljesítmény volt a javából, főleg viharban, de azért csodának nem nevezném. Ne keverjük a szezont a fazonnal! Persze, nyilván tetszett nektek, bevallom halászó emberként engem is megmozgatott, mert egész életünkben a víztől félünk, a fulladásos rémálmainkra épített. Ennyi.

A helyetekben nem a kánai szemfényvesztést hoztam volna fel így másodikként. Nagy borszakértő vagyok, pontosan tudom a leírások alapján, hogy melyik birtokról hozatták azt a finom nedűt. A nagyapám meg bűvész volt, megtanított rá, hogyan kell kicserélni észrevétlenül a tárgyakat. Igen, akár ilyen óriási korsókat is. Kár, hogy nem voltam ott, rögtön lerántottam volna a leplet az átverésről. Jöhet a következő.

Vakokkal meg bénákkal nekem ne gyertek, ha lehet. Ki tudja bizonyítani, hogy tényleg betegek voltak, nem csak megjátszották magukat? Orvosok, na persze... Azokat kevéssel is le lehet fizetni. És azt ki bizonyítja, hogy meggyógyultak? Hogy aki vak volt, most tényleg lát, és nem csak úgy csinál? És ha amúgy is már gyógyulóban volt? Majd én is odaálllok lábadozó betegek mellé, és amikor kikelnek az ágyból, gyorsan rájuk teszem a kezeimet. A múltkor is láttam az aluljáróban, ahogy a koldus előhajtogatja a takaró alól az állítólag amputált lábait, és hazagyalogol. Próbáljatok valami eredetibbet felhozni.

Na, ez a leggyengébb érv, a gondolatolvasás. Informátorai ugyanis bárkinek lehetnek. Most is megfigyelnek minket, ebben biztos lehetsz. Aztán leadják a drótot, és holnapután visszamondják nekünk, mintha kitalálták volna a gondolatainkat. De egy jól fizetett színésszel is könnyen el lehet intézni. Láttalak itt meg ott, mondják neki, az meg csak hüledezik, akkor is, ha ott volt, meg akkor is, ha nem. Na, van még valami a tarsolyotokban?

Kenyérszaporítás, persze! Mert biztos nagyon nehéz volt szólni egy havernak, hogy hozzon még. Hogy a pusztában voltak? Földalatti járat, jólszervezett futárcsapat pihent lovakkal, tíz percen belül ott voltak a legközelebbi halászfaluból. És még teátrálisan rá is kérdezett előtte, hogy mennyitek van. Fokozni akarta a hatást. De engem nem lehet ilyen olcsó trükkökkel átverni.

Hogy csodák nélkül is lehet hinni? Na, ebből látszik, hogy kifogytatok az érvekből, barátocskáim. Lehet persze, mindent lehet, ha elég sokszor mondogatjuk magunknak. Szerintem veletek is ez történt: annyiszor mantráztátok, hogy szép lassan el is hittétek. Ezért jöttök most nekem a feltámadással, mert nem tudjátok elviselni, hogy vége. Vége van és kész, értitek? Minden mozdalom elhal előbb-utóbb. Ha kivégzik a vezetőjét, akkor meg inkább előbb. De tudjátok mit? Még engem is meg lehet győzni.

Álljon mellém pontosan tíz másodperc múlva, és mutassa meg, hol szúrták meg. Majd ha az egyik kezem a sebében lesz, a másikkal be fogom gépelni nektek, hogy igazatok volt. Indítom a stoppert!

Várjatok, mindjárt jövök vissza, csak mintha lépteket hallanék az előszobából, pedig bezártam az ajtót. ◆

ÖSSZEÁLLÍTOTTA –
FODOR KRISZTINA ÉS KONCZ VERONIKA

ÁPRILISI KIMENŐ

Fotó: bartoktavasz.hu

BARTÓK TAVASZ, 2024

Bartók Béla születésének száznegyvenedik évfordulóján, 2021 tavaszán indult a Bartók Tavasz Nemzetközi Művészeti Hetek összművészeti eseménysorozat. A fesztivál bepillantást enged a zeneszerző lenyűgöző életművébe, ugyanakkor nemcsak művei megismertetésére helyezi a hangsúlyt, hanem sokféle műfajon keresztül a komponista szellemiségét, kreativitását, alkotói szemléletét is bemutatja. A Bartók Tavaszt a nemzetközi művészeti élet kiválóságai jóvoltából élvezhetjük.

Bővebb információ: www.bartoktavasz.hu

Fotó: Cornell Capa: Marilyn Monroe a Kallódo emberek forgatásán, 1960/1990-es évek, zselatinos ezüst nagyítás, 277x353 mm, Magyar Fotográfiai Múzeum

MÉLYSÉG/ÉLESÉG Remekművek a Magyar Fotográfiai Múzeum gyűjteményéből

A Millennium Háza – Neo Kortárs Művészeti Tér kiállítása nem csupán a múzeum kollekciónak legféltettebb fotográfiáit mutatja be, hanem a fényképezés eszközeinek sokszínűségét is. A gyűjtemény jelentős részét a magyar származású világhírűvé vált fotográfusok: *André Kertész, Moholy-Nagy László, Brassai, Martin Munkácsi, Robert és Cornell Capa* legfontosabb képei teszik ki, de képviseltetik magukat olyan neves kortársak is, mint Korniss Péter.

**Budapest, Millennium Háza – Neo Kortárs
Művészeti Tér. Nyitva: május 12-ig**

Fotó: Szirtes Edina Mókus Facebook-oldala

VERS ÉS ZENE A MAGYAR KÖLTÉSZET NAPJÁN

Szirtes Edina Mókus énekesnő, hegedűs és dalszerző kedvenc verseivel lép fel a magyar költészet napján. „Viszem magamban a verseket, amelyeket évek óta élek, túlélék, viszem magamban a sok érthetlenséget, örömet és bánatot, még több rácsodálkozást az emberi nagyságra, a költőirásoktól örökölt sorokra, gondolatokra. De viszem a kiszolgáltatottságot is, amellyel szomjazom a közönség, a befogadók szeretetét, figyelmét” – vallja az előadó.

Budapest, Erőművház, április 11., 19:00

Fotó: Odeon Színház

SZÍNPADON AZ ABIGÉL MUSICAL

Szabó Magda közkedvelt regényéből készült az a musical, amelyet év elején láthatott először a közönség Debrecenben. A darabot Kocsák Tibor, Somogyi Szilárd és Miklós Tibor szerzők jegyzik, rendezője Csáki Szabolcs. A szereplőgárdát régi és új társulati tagok, profi és félprofi színészek, gyerekek és felnőttek alkotják. Az előadás az ODEON Színház eddigi legjelentősebb vállalkozása. Érdekessége, hogy a matulás lányokat alakító szereplők azt a fürdőköpenyt viselik, amelyet „elődeik” a nagy sikerű filmben hordtak.

**Debrecen, ODEON Színház,
Debreceni Egyetem, Böszörményi úti Campus:
április 12-én 19:00 és 13-án 15:00;
Budapest, Ram-Art Színház, április 28.**

DÁTUMOK, AMELYEK TÖBBET JELENTENEK

ÚJ JÁTÉK!

**NAPI
MAZLI**

NYERJ KEDVENC DÁTUMAIDDAL AKÁR
100 MILLIÓ FORINTOT NAPONTA!

JÁTSZD, AHOGY KÉNYELMES:

LOTTÓZÓBAN

INTERNETEN

OKOSLOTTÓ APPAL

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

További részletek a lottózókban
és a www.szerencsejatek.hu honlapon.

#maradjonjáték
A túlzásba vitt szerencsejáték ártalmas,
szenvedélybetegség kialakulásához vezethet!

18

2AMTÉD

**KOLLÁR
JENŐNÉ
ELVIRA**

**A GYÉKÉNYFONÁSRÓL
BESZÉL, DE
TÖRTÉNETÉBEN
BENNE VAN MÚLT,
JELEN, JÖVŐ.**

Cikk a 18. oldalon

